C/2024/3998

17.7.2024.

P9_TA(2023)0271

Profesionālās apmācības kā darba ņēmēju panākumu ķīlas un ES ekonomikas sastāvdaļas sekmēšana un pielāgošana jaunajā 4. paaudzes rūpniecības nozarē

Eiropas Parlamenta 2023. gada 11. jūlija rezolūcija par profesionālās apmācības kā darba ņēmēju panākumu ķīlas un ES ekonomikas sastāvdaļas sekmēšanu un pielāgošanu jaunajā 4. paaudzes rūpniecības nozarē (2022/2207(INI))

(C/2024/3998)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 179., 180. un 181. pantu,

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 6., 9., 41., 153., 162., 165., 166. un 174. pantu,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 14., 15., 23., 25. un 26. pantu,

— ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*CRPD*),

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), jo īpaši 4., 8. un 9. mērķi,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 28. oktobra spriedumu lietā *BX / Unitatea Administrativ Teritorială D.* (C-909-19) ([1]),

— ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru un jo īpaši tā 1., 3., 4., un 5. principu,

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu ([2]),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 1. jūlija paziņojumu "Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai" (COM(2020)0274),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/694 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido programmu "Digitālā Eiropa" un atceļ Lēmumu (ES) 2015/2240 ([3]),

— ņemot vērā 2019. gada 12. februāra rezolūciju par visaptverošu Eiropas rūpniecības politiku attiecībā uz mākslīgo intelektu un robotiku ([4]),

— ņemot vērā 2023. gada 16. februāra rezolūciju par ES stratēģiju industriālās konkurētspējas, tirdzniecības un kvalitatīvu darbvietu radīšanas stimulēšanai ([5]),

— ņemot vērā Padomes 2020. gada 9. oktobra secinājumus par vecāka gadagājuma cilvēku cilvēktiesībām, līdzdalību un labbūtību digitalizācijas laikmetā,

— ņemot vērā Padomes 2020. gada 24. novembra Ieteikumu par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ([6]),

— ņemot vērā 2020. gada 30. novembra Osnabrikas deklarāciju par tādu profesionālo izglītību un mācībām, kas veicina atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku,

([1]) Tiesas 2021. gada 28. oktobra spriedums lietā *BX / Unitatea Administrativ Teritorială D.*, C-909/19, ECLI:EU:C:2021:893.
([2]) OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp.
([3]) OV L 166, 11.5.2021., 1. lpp.
([4]) OV C 449, 23.12.2020., 37. lpp.
([5]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0053.
([6]) OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.

— ņemot vērā Padomes 2016. gada 19. decembra Ieteikumu "Prasmju pilnveides ceļi — jaunas iespējas pieaugušajiem" ([7]),

— ņemot vērā Padomes 2018. gada 26. novembra Ieteikumu par to, kā sekmēt augstākās izglītības un vidējās izglītības un apmācības kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātu automātisku savstarpēju atzīšanu ([8]),

— ņemot vērā Padomes 2018. gada 22. maija Ieteikumu par pamatkompetencēm mūžizglītībā ([9]),

— ņemot vērā Komisijas 2021. gada 9. marta paziņojumu "Digitālais kompass līdz 2030. gadam — Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā" (COM(2021)0118),

— ņemot vērā Komisijas 2016. gada 19. aprīļa paziņojumu "Eiropas rūpniecības digitalizācija. Digitālā vienotā tirgus priekšrocību izmantošana pilnā apmērā" (COM(2016)0180),

— ņemot vērā Komisijas 2021. gada 5. maija paziņojumu "2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai" (COM(2021)0350),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 10. marta paziņojumu "Jauna Eiropas industriālā stratēģija" (COM(2020)0102),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 10. marta paziņojumu "MVU stratēģija ilgtspējīgai un digitālai Eiropai" (COM(2020) 0103),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 1. jūlija paziņojumu "Jauniešu nodarbinātības atbalsts — tilts uz darbvietām nākamajai paaudzei" (COM(2020)0276),

— ņemot vērā Parlamenta 2022. gada 17. februāra rezolūciju par iespēju nodrošināšanu Eiropas jaunatnei: nodarbinātība un sociālā atveseļošana pēc pandēmijas ([10]),

— ņemot vērā Komisijas 2017. gada 13. septembra paziņojumu "Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjauninātā ES rūpniecības politikas stratēģija" (COM(2017)0479),

— ņemot vērā Komisijas 2010. gada 26. augusta paziņojumu "Digitālā programma Eiropai" (COM(2010)0245),

— ņemot vērā Komisijas 2010. gada 6. oktobra paziņojumu "Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīva "Inovācijas savienība"" (COM(2010)0546),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 30. septembra paziņojumu par Eiropas Izglītības telpas izveidi līdz 2025. gadam (COM(2020)0625) un tam pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu (SWD(2020)0212),

— ņemot vērā 2022. gada 19. maija rezolūciju par Eiropas izglītības telpas izveidi līdz 2025. gadam — mikrodiplomi, individuāli mācību konti un apmācība ilgtspējīgas vides veicināšanai ([11]),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 30. septembra paziņojumu "Digitālās izglītības rīcības plāns 2021.–2027. gadam. Izglītības un apmācības pārveide digitālajam laikmetam" (COM(2020)0624) un tam pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu (SWD(2020)0209),

— ņemot vērā Komisijas ziņojumu "Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI) 2020. Cilvēkkapitāls",

— ņemot vērā Padomes 2020. gada 8. jūnija secinājumus par pārkvalifikāciju un kvalifikācijas celšanu kā pamatu ilgtspējas un nodarbināmības palielināšanai saistībā ar atbalstu ekonomikas atveseļošanai un sociālajai kohēzijai,

([7]) OV C 484, 24.12.2016., 1. lpp.
([8]) OV C 444, 10.12.2018., 1. lpp.
([9]) OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.
([10]) OV C 342, 6.9.2022., 265. lpp.
([11]) OV C 479, 16.12.2022., 65. lpp.

— ņemot vērā Padomes 2020. gada 16. jūnija secinājumus par Covid-19 krīzes pārvarēšanu izglītības un apmācības jomā,

— ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2016. gada 13. jūlija atzinumu "Rūpniecība 4.0 un digitālā revolūcija: nākotnes perspektīvas",

— ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2020. gada 7. maija atzinumu "Ilgtspējīgs finansējums mūžizglītībai un prasmju attīstīšanai kvalificēta darbaspēka trūkuma apstākļos",

— ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2018. gada 15. marta atzinumu "Darba nākotne — nākotnē darba tirgū nepieciešamo zināšanu un prasmju apgūšana",

— ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2023. gada 27. aprīļa atzinumu "Kompetenču un prasmju pilnveidošana divējādās — zaļās un digitālās — pārkārtošanās apstākļos",

— ņemot vērā Komisijas 2021. gada 21. aprīļa priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) un groza dažus Savienības leģislatīvos aktus (COM(2021)0206),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu (ES) 2023/936 (2023. gada 10. maijs) par Eiropas Prasmju gadu ([12]),

— ņemot vērā 2022. gada 15. decembrī izsludināto Deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei,

— ņemot vērā ES stratēģiju *Global Gateway*,

— ņemot vērā Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (*Cedefop*) 2020. gada februāra pētījumu "Pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana pieaugušajiem ar kvalifikācijas celšanas un pārkvalifikācijas palīdzību",

— ņemot vērā *Cedefop* un Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonda (*Eurofound*) 2023. gada 30. marta kopīgo ziņojumu "Prasmju izmantošanas veicināšana uzņēmējdarbības ilgtspējīgai attīstībai: liecības no Eiropas uzņēmumu apsekojuma" ([13]),

— ņemot vērā Padomes 2021. gada 29. novembra Rezolūciju par jaunu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem 2021.–2030. gadam ([14]),

— ņemot vērā Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam,

— ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

— ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A9-0232/2023),

A. tā kā izglītības, apmācības un prasmju politika ir dalībvalstu kompetencē; tā kā ES ir arvien lielāka loma dalībvalstu darbību atbalstīšanā, motivēšanā, koordinēšanā un papildināšanā;

B. tā kā profesionālās izglītības un apmācības (PIA) un jo īpaši darba ņēmēju un darba meklētāju prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas nozīme palielināsies vēl vairāk, jo īpaši digitālās un zaļās pārkārtošanās rezultātā; tā kā būtiska nozīme kvalificētu darba ņēmēju noturēšanā un piesaistīšanā ir pienācīgiem darba apstākļiem; tā kā apmācība, ko darba ņēmējiem nodrošina darba devējs, nedrīkst negatīvi ietekmēt darba ņēmēju atalgojumu;

C. tā kā viens no ES Prasmju gada galvenajiem mērķiem ir saskaņot darba ņēmēju prasmes un centienus ar mainīgajām ES darba tirgus vajadzībām;

D. tā kā viena no lielākajām problēmām, ar ko patlaban saskaras tālākā profesionālā izglītība un apmācība (TPIA), ir tās nepievilcība salīdzinājumā ar akadēmisko izglītību, studentu intereses trūkums un kvalificētu darbinieku trūkums;

([12]) OV L 125, 11.5.2023., 1. lpp.
([13]) https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf
([14]) OV C 504, 14.12.2021., 9. lpp.

E. tā kā digitālā un zaļā pārkārtošanās var būt sekmīga tikai tad, ja darba ņēmējiem tiek nodrošinātas nepieciešamās prasmes un kompetences;

F. tā kā kvalitatīvas TPIA īstenošana varētu radīt ievērojamu finansiālu slogu, jo īpaši mikrouzņēmumiem un maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU);

G. tā kā izšķiroši svarīga ir vienlīdzīga piekļuve PIA, tostarp prasmju pilnveidei un kvalifikācijas celšanai, kā arī mūžizglītības iespējas visiem;

H. tā kā 2021. gadā 45 % darba ņēmēju ziņoja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši darba devēja apmaksātu apmācību; tā kā šis īpatsvars bija mazāks gados jaunu darba ņēmēju un sieviešu vidū, kā arī tādu darba ņēmēju vidū, kam ir terminēti līgumi un līgumi ar pagaidu darba aģentūrām, un tas norāda uz nevienlīdzību piekļuvē apmācībai ([15]);

I. tā kā 2021. gadā 9,7 % jauniešu vecumā no 18 līdz 24 gadiem Eiropas Savienībā bija ieguvuši tikai vidējo izglītību un nepiedalījās tālākizglītībā vai tālākapmācībā; tā kā 2021. gadā 56 % romu izcelsmes cilvēku vecumā no 16 līdz 24 gadiem nemācījās, nestrādāja un neapguva arodu (*NEET*);

J. tā kā 2021. gadā Eiropas Savienībā 10,8 % personu vecumā no 25 līdz 64 gadiem nemācījās un neapguva arodu un to 25–64 gadus veco cilvēku īpatsvars, kuri mācās un apgūst arodu, palielinājās par 1,7 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2020. gadu un tādējādi no jauna sasniedza līmeni, kāds bija 2019. gadā jeb pirms Covid-19 pandēmijas ([16]);

K. tā kā Eiropas darba tirgus sarūk un 2030. gadā 40 % eiropiešu dzīvos reģionos, kur samazinās darbvietu skaits ([17]); tā kā 77 % ES uzņēmumu ziņoja par grūtībām atrast darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm; tā kā šī ES darba tirgū pastāvošā darba ņēmēju prasmju neatbilstība darbvietu vajadzībām rada ievērojamas izmaksas ekonomikai, uzņēmumiem un privātpersonām; tā kā darbaspēka trūkumu palīdzētu samazināt darba apstākļu un darbvietu kvalitātes faktoru, piemēram, darba samaksas, darbinieku autonomijas un darba un privātās dzīves līdzsvara, uzlabošana, kā arī ieguldījumi prasmēs un apmācībā uzņēmumu līmenī ([18]);

L. tā kā viens no Eiropas Prasmju programmas mērķiem ir līdz 2025. gadam panākt, ka 50 % cilvēku vecumā no 25 līdz 64 gadiem piedalās mācībās (salīdzinājumam — 2016. gadā šis mērķis bija 38 %); tā kā attiecībā uz 16–74 gadus veciem cilvēkiem ar vismaz pamata digitālajām prasmēm šis dalības mērķis ir 70 %, salīdzinot ar 56 % 2019. gadā; tā kā aptuveni 42 % eiropiešu, tostarp 37 % darbaspēka, trūkst digitālo pamatprasmju; tā kā Savienība vēlas līdz 2030. gadam to iedzīvotāju īpatsvaru, kuriem ir vismaz pamata digitālās prasmes, palielināt līdz 80 %;

M. tā kā kvalitatīvai PIA un mūžizglītībai ir būtiska nozīme Eiropas sociālo tiesību pīlāra (ESTP) principu īstenošanā; tā kā viens no ESTP rīcības plānā noteiktajiem mērķiem ir līdz 2030. gadam panākt, ka vismaz 60 % pieaugušo katru gadu piedalās apmācībā un vismaz 78 % ir nodarbināti;

N. tā kā ES mērķrādītājs saskaņā ar stratēģisko satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*ET2020*) attiecībā uz dalību pieaugušo izglītībā (15 % 2020. gadā) iepriekšējā ciklā netika sasniegts, jo īpaši attiecībā uz cilvēkiem, kas pieder pie neaizsargātām un marginalizētām grupām un/vai kuriem ir mazāk iespēju; tā kā vecāka gadagājuma cilvēki ir vecuma grupa, kurai ir vismazāk iespēju piedalīties pieaugušo izglītībā; tā kā citas *Eurostat* novērtētās atstumtības dimensijas ir saistītas ar dzimumu un personas izglītības līmeni un aktīvā darba tirgus statusu;

O. tā kā joprojām pastāv nevienlīdzība darba ņēmēju un darba meklētāju piekļuvē pieaugušo izglītībai un PIA; tā kā pieaugušo dalību PIA ietekmē arī iegūtais izglītības līmenis, profesionālā grupa, saimnieciskās darbības nozare un uzņēmuma lielums; tā kā visbiežākie šķēršļi piekļuvē pieaugušo izglītībai ir izmaksas, nepiekļūstamība, aprūpes infrastruktūras trūkums, zems rakstpratības līmenis un zems pašvērtējums; tā kā katrs trešais uzņēmums, kas neorganizē apmācību, kā iemeslu min lielu darba slodzi un laika trūkumu, bet 28 % norāda uz profesionālās tālākizglītības dārdzību ([19]); tā kā gan laiks, gan izmaksas ir galvenie šķēršļi pieaugušo izglītībai no individuālā viedokļa;

([15]) "Darba apstākļi Covid-19 laikā: Ietekme nākotnē", *Eurofound*, 2022. gada 29. novembris, pieejams tīmekļa vietnē: https://www.eurofound.europa.eu/lv/publications/report/2022/working-conditions-in-the-time-of-covid-19-implications-for-the-future.

([16]) *Eurostat* Pieaugušo izglītības statistika, pieejama tīmekļa vietnē: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics.

([17]) *McKinsey Global Institute*, "The future of work in Europe: Automation, workforce transitions and the shifting geography of employment", iv lpp.

([18]) https://www.eurofound.europa.eu/en/news/2023/skills-alone-will-not-solve-labour-shortages-europe

([19]) Profesionālās tālākizglītības apsekojums, 2015.

P. tā kā tikai 45 % darba ņēmēju visā Savienībā savā primārajā nodarbinātībā spēj izmantot savas esošās zināšanas un prasmes, savukārt pārējo darba ņēmēju zināšanas un prasmes netiek pietiekami izmantotas ([20]); tā kā grūtības pieņemt darbā kvalificētus darbiniekus ir saistītas ne vien ar darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību, bet arī ar pieejamo darbvietu slikto kvalitāti, uz cilvēkiem mērķētas cilvēkresursu politikas trūkumu un neizmantotām darbvietu plānošanas iespējām ([21]);

Q. tā kā ceturtā industriālā revolūcija, kas ietver pakalpojumu sniegšanas un ražošanas procesu pilnīgu digitalizāciju, veido mūsdienu darba un izglītības tirgu un sabiedrību, radot gan problēmas, gan iespējas darba ņēmējiem un uzņēmumiem, piemēram, dažu uzdevumu un profesiju izzušanu un citu uzdevumu un profesiju rašanos, darba uzdevumu dinamisku pārdali un darba satura pārveidi; tā kā ir vajadzīgi turpmāki uzņēmumu ieguldījumi, lai visā Savienībā attīstītu spēcīgu PIA un veicinātu kompetences darbam ar tādām jaunām tehnoloģijām kā viedā ražošana un mašīnas, modernā robotika, mākoņdatošana, mākslīgais intelekts, datu apstrāde un lietu internets; uzsver, ka ir svarīgi, no vienas puses, apmierināt prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas vajadzības un, no otras puses, novērst digitālo plaisu;

R. tā kā darba ņēmēji (11,8 %) un darbinieki (11,5 %) pieaugušo izglītībā piedalās biežāk nekā pieaugušie kopumā, taču pēdējos gados ir vērojamas līdzīgas tendences; tā kā šajā ziņā pastāv būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm ([22]);

S. tā kā *Eurostat* dati par ES uzņēmumiem, kuros ir 10 vai vairāk darbinieku (izņemot finanšu nozares uzņēmumus), liecina, ka 98 % izmanto datorus un 97 % ir piekļuve internetam; tā kā aptuveni 60 % no visiem darba tirgū aktīvajiem cilvēkiem darbā izmanto datorus, klēpjdatorus, viedtālruņus, planšetdatorus vai citas pārnēsājamas ierīces ([23]);

T. tā kā darbvietu automatizācijas dēļ samazinās vidēji kvalificētu un vidēji atalgotu darbvietu skaits, bet palielinās mazkvalificētu un zemu atalgotu darbvietu skaits;

U. tā kā 21 % darba ņēmēju Eiropā norāda, ka viņu galvenās darba funkcijas ir mainījušās jaunas programmatūras vai aparatūras ieviešanas dēļ ([24]);

V. tā kā 2022. gada Eiropas inovācijas rezultātu pārskats liecina, ka 2015.–2022. gadā inovācijas jomā sasniegtie rezultāti ir uzlabojušies; tā kā starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības ([25]);

W. tā kā trīs no katriem četriem ES uzņēmumiem saskaras ar grūtībām atrast darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm ([26]); tā kā rodas prasmju trūkums;

X. tā kā darba devēji arvien biežāk uzskata, ka nodarbinātībai ļoti svarīgas ir caurviju prasmes, piemēram, prasmes darbā ar cilvēkiem, daudzvalodība, mācīšanās prasmes, saziņa, klientu apkalpošana, problēmu risināšana, kritiskā domāšana, uzņēmējdarbības kompetence, radošums, starpkultūru kompetences, darbs komandā un digitālā pratība un medijpratība; tā kā caurviju prasmes ietekmē ne tikai nodarbinātību, bet arī prasa mainīt visu PIA ieinteresēto personu domāšanas veidu;

Y. tā kā visas dalībvalstis ir noteikušas un vienojušās, ka mūžizglītības pieejas nodrošināšanai svarīgas ir šādas kompetences: rakstpratība, daudzvalodība, kompetences dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomā, digitālās kompetences, personiskās, sociālās un mācīšanās mācīties kompetences, pilsoniskā kompetence, starpkultūru prasmes un uzņēmējdarbības kompetence; tā kā *STEM* piedalās nesamērīgi maz sieviešu;

Z. tā kā 2020.–2021. gadā seši no katriem desmit ES+ darba ņēmējiem piedalījās vismaz vienā formālās vai neformālās izglītības un apmācības pasākumā, lai apgūtu ar darbu saistītas prasmes ([27]);

([20]) *Cedefop*, Otrais Eiropas prasmju un darbvietu apsekojums.
([21]) https://www.cedefop.europa.eu/files/3092_en.pdf.
([22]) Pielikumi Komisijas un Padomes Vienotā nodarbinātības ziņojuma priekšlikumam, kas pievienots Komisijas 2019. gada 17. decembra paziņojumam par 2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju (COM(2019)0653). Pieejami tīmekļa vietnē: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0653&rid=5.
([23]) *Eurostat*, Digitālās ekonomikas un sabiedrības datubāze, 2018. gads.
([24]) *Eurostat*, Digitālās ekonomikas un sabiedrības datubāze, 2018. gads.
([25]) Eiropas inovācijas rezultātu pārskats, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en.
([26]) *Cedefop* politikas brīfings "Challenging digital myths – First findings from Cedefop's second European skills and jobs survey", https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf
([27]) *Cedefop*, Otrais Eiropas prasmju un darbvietu apsekojums.

AA. tā kā Covid-19 pandēmija būtiski negatīvi ietekmēja izglītības un apmācības politikas sistemātisku īstenošanu; tā kā ar to saistītā krīze ir mainījusi mūsu darba metodes un pastiprinājusi nepieciešamību atjaunināt Eiropas darbaspēka prasmju klāstu, jo īpaši attiecībā uz digitālajām prasmēm;

AB. tā kā aug pieprasījums pēc digitālajām prasmēm; tā kā laikā no 2020. līdz 2021. gadam 44 % darba vietu tika ieviestas jaunas digitālās tehnoloģijas; tā kā četri no katriem desmit pieaugušiem darba ņēmējiem dažu savu darba uzdevumu veikšanā biežāk izmantoja digitālās tehnoloģijas un aptuveni trešdaļa (36 %) darba ņēmēju ar darbu saistītās mācībās biežāk piedalījās tiešsaistē nekā bezsaistē ([28]); tā kā digitālā pārkārtošanās uz 4. paaudzes rūpniecību prasa uzlabot visu darba ņēmēju digitālās pamatprasmes un veicināt padziļinātu digitālo prasmju apguvi, vienlaikus nodrošinot to pienācīgu atzīšanu visās dalībvalstīs; tā kā īpaša uzmanība ir jāpievērš riskiem un ar kiberdrošību un digitālo drošību saistītu prasmju nodrošināšanai;

AC. tā kā uzdevumus var automatizēt daudzās nozarēs un dažādā mērā un līdz ar to būtiski mainās nodarbinātība, darba ražīgums, prasmju prasības un darbaspēka lielums Savienībā, taču šajā jomā ir vērojamas izteiktas reģionālas atšķirības; tā kā 35 % darba ņēmēju baidās, ka jaunās tehnoloģijas nākotnē varētu daļēji vai pilnībā veikt vai veiks viņu darbu ([29]); tā kā aptuveni 45 % ir nobažījušies arī par tehnoloģisko prasmju novecošanu un nepieciešamību apgūt jaunas zināšanas un prasmes; tā kā 49 % darbību, par kuru veikšanu cilvēkiem tiek maksāts, pasaules ekonomikā ir iespējams automatizēt, pielāgojot patlaban demonstrētās tehnoloģijas ([30]);

AD. tā kā katrs piektais pieaugušais ES+ darba ņēmējs (un 31 % no tiem, kuri neizmanto digitālās tehnoloģijas) gūtu labumu no digitālo pamatprasmju (piemēram, prasmes lietot tīmekli) apguves; tā kā no 70 % līdz 90 % varētu apgūt padziļinātas datubāžu pārvaldības un datorprogrammēšanas prasmes ([31]);

AE. tā kā saskaņā ar ES mērķrādītājiem 75 % ES uzņēmumu būtu jāizmanto mākoņdatošana, MI un lielo datu tehnoloģijas un vairāk nekā 90 % MVU būtu jāsasniedz vismaz digitālās intensitātes pamatlīmenis ([32]);

AF. tā kā mācību programmu un cilvēku vēlmju saskaņošana ar kompetencēm un prasmēm, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu pilnvērtīgas personīgās un profesionālās iespējas un apmierinātu darba tirgus un sabiedrības vajadzības, ir viens no galvenajiem dalībvalstu izglītības sistēmu izaicinājumiem; tā kā vairāk nekā puse bērnu, kas sāk mācības sākumskolā, vēlāk būs nodarbināti darbvietās, kuras pašlaik nepastāv;

AG. tā kā ir būtiski radīt optimālus apstākļus un stimulus, lai darba devēji varētu piekļūt kvalitatīvai PIA, kas nodrošinās vērtīgu mācību pieredzi un relevanto prasmju attīstīšanu darba ņēmējiem;

AH. tā kā uz kompetencēm balstīta mācīšanās procesa veicināšana varētu nodrošināt mācīšanās procesa vienmērīgu pielāgojamību izglītojamo vajadzībām un straujajām pārmaiņām sabiedrībā;

AI. tā kā gadu gaitā, cita starpā pateicoties ar PIA saistībām kampaņām un politikai, labākām karjeras izredzēm, mobilitātes iespējām un digitālajiem risinājumiem izglītībā, ir mainījies PIA raksturs, kvalitāte, uztvere un sabiedrības vērtējums; tā kā, neraugoties uz PIA statusa un tēla uzlabošanos, tā joprojām bieži vien nav jauniešu pirmā izvēle un tiek uzskatīta par otro, mazāk pievilcīgo iespēju pēc vispārējās izglītības;

AJ. tā kā dalībvalstīs paātrinās demogrāfiskās pārmaiņas un ir sagaidāms, ka tas turpināsies arī nākamajās desmitgadēs, un tāpēc pastiprinās nepieciešamība pilnībā izmantot visu darbspējas vecuma pieaugušo potenciālu, pastāvīgi ieguldot viņu prasmēs, zināšanās un kvalifikācijā, kā arī iesaistot vairāk cilvēku aktīvā nodarbinātībā; tā kā uzņēmumi var saskarties ar problēmām, kas saistītas ar zināšanu zudumu, kam par iemeslu ir pieredzējušu darbinieku aiziešana pensijā; tā kā darba vietas un darba apstākļi ir jāpielāgo novecojošā darbaspēka vajadzībām; tā kā ir ļoti svarīgi uzņēmumos veicināt pieredzējušāku un mazāk pieredzējušu darbinieku savstarpēju mācīšanos un ar konsultāciju, apmācības un mentorēšanas programmu starpniecību nodrošināt zināšanu nodošanu, arī no vienas paaudzes otrai;

([28]) https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf, 9. lpp.
([29]) https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf, 16. lpp.
([30]) https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf, 16. lpp.
([31]) https://www.cedefop.europa.eu/files/9173_en.pdf, 14. lpp.
([32]) Eiropas Komisija, Eiropas digitālā desmitgade: digitālie mērķi 2030. gadam, pieejams tīmekļa vietnē: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_lv.

AK. tā kā kvalificētu darbinieku noturēšanā un piesaistīšanā liela nozīme būs pienācīgiem darba apstākļiem un piekļuvei sociālā nodrošinājuma sistēmām, kvalitatīviem sociālajiem pakalpojumiem un pievilcīgai dzīves videi; tā kā, jau no agrīna vecuma stiprinot personisko izaugsmi un izglītības ievirzi un atbalstot vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, ir iespējams palīdzēt cilvēkiem izvēlēties piemērotu mācīšanās ceļu, kas ļauj nonākt pie kvalitatīvas nodarbinātības iespējām;

AL. tā kā turpinās demogrāfiskās pārmaiņas; tā kā tiek lēsts, ka līdz 2040. gadam darbspējas vecuma iedzīvotāju (vecumā no 20 līdz 64 gadiem) skaits Eiropā katru gadu samazināsies par 0,4 %; tā kā demogrāfiskā lejupslīde rada arī izmaiņas darba tirgus struktūrā un dažās nozarēs, piemēram, veselības aprūpes vai personiskās aprūpes nozarē, palielina pieprasījumu pēc darbiniekiem;

AM. tā kā 28 nozares ir klasificētas par tādām, kurās trūkst kvalificēta darbaspēka, tostarp veselības aprūpes, viesmīlības, būvniecības, IT pakalpojumi un drošības nozare; tā kā visās nozarēs trūkst darbinieku, jo īpaši sieviešu, ar *STEM* izglītību; tā kā skolotāji ir viena no piecām profesijām, kurās Eiropā ir vislielākais darbaspēka trūkums, kas atšķiras atkarībā no ģeogrāfiskā reģiona un mācību priekšmeta un ietekmē spēju nodrošināt izglītību un apmācību, kas visiem izglītojamajiem vajadzīga, lai pielāgotos digitālajai un zaļajai pārejai un ceturtajai industriālajai revolūcijai;

AN. tā kā darba devēju pieprasījums pēc konkrētām prasmēm palielinās un tas liek uzņēmumiem vairāk iesaistīties PIA;

AO. tā kā Eiropas Parlaments ir atkārtoti nosodījis neatalgotas stažēšanās praksi, kas ir gados jaunu darba ņēmēju ekspluatācijas veids un viņu tiesību pārkāpums;

AP. tā kā Eiropas personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam Komisija ir apņēmusies nodrošināt personām ar invaliditāti iespēju dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās; tā kā ir ļoti svarīgi nodrošināt personām ar invaliditāti labākas iespējas piedalīties PIA un apgūt jaunas prasmes, kas ir priekšnoteikums nodarbinātībai un neatkarībai,

1. uzsver, ka mūžizglītība un profesionālā izglītība un apmācība, tostarp prasmju pilnveide un pārkvalifikācija, ir svarīga, lai pilnībā izmantotu katra cilvēka potenciālu un nodrošinātu Savienības ilgtspējīgu attīstību, vienlaikus pievēršot uzmanību visneaizsargātāko vai visnelabvēlīgākā situācijā esošo grupu īpašajām vajadzībām; atkārtoti aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot Eiropas profesionālās izglītības un apmācības telpu (*EVETA*) ([33]);

2. uzsver, ka darba ņēmējiem darba laikā vajadzētu būt pieejamai profesionālajai apmācībai;

3. uzsver, ka ir jānodrošina ilgtspējīga un taisnīga darba vietu divējādā pārkārtošanās, vienlaikus saglabājot esošo darbaspēku; uzsver, ka darba devējiem būtu jānodrošina darbinieku iekšējā apmācība, vienlaikus nodrošinot atbalsta pasākumus personām, kurām ir grūtības saistībā ar apmācību;

4. uzsver, ka ikvienam cilvēkam ir vajadzīgas iespējas attīstīt, atjaunināt un uzlabot savas prasmes, lai neatpaliktu no strauji mainīgajām darba pasaules realitātēm un gūtu panākumus privātajā un profesionālajā dzīvē; uzsver, ka tāpēc ir vajadzīga sistēmiska pieeja mūžizglītībai un prasmju attīstībai, ko atbalsta ar pieejamu, kvalitatīvu un iekļaujošu sākotnējo profesionālo izglītību un apmācību (SPIA), kā arī labi funkcionējošām un modernām TPIA sistēmām, lai visi pieaugušie varētu izmantot mācīšanās un apmācības iespējas un lai piedāvātu atbalstu darba devējiem šādas apmācības nodrošināšanā; pauž nožēlu par to, ka sievietes ir nepietiekami pārstāvētas *STEM* un PIA jomā; uzsver, ka ir svarīgi palielināt atbalstu sieviešu dalībai šajā jomā un cīnīties pret jebkādiem ar to saistītiem stereotipiem;

5. uzsver, ka profesionālās izglītības procesā ir aktīvi jāiesaista jaunieši un vecāka gadagājuma cilvēki, lai izvairītos no vecuma diskriminācijas, kas saistīta ar prasmēm un profesionālo izglītību;

([33]) Kā minēts 32. punktā Parlamenta 2021. gada 11. novembra rezolūcijā par Eiropas izglītības telpu: kopīga holistiska pieeja (OV C 205, 20.5.2022., 17. lpp.).

6. uzsver, ka daži faktori, kas kavē PIA uzņēmumu līmenī, ir šādi:

— tas, ka PIA netiek atzīta par karjeras iespēju un veidu, kā uzlabot noturību un izcilību;

— darba devēju pārliecība, ka viņu darbinieku esošās prasmes un kvalifikācija ir pietiekamas un piemērotas;

— tas, ka uzņēmumi dod priekšroku jaunu darbinieku pieņemšanai darbā, nevis esošā darbaspēka pārkvalificēšanai un prasmju pilnveidei;

— šķēršļi apmācības nodrošināšanai, tostarp to pieejamība cenas ziņā, piekļuve darba devēja nodrošinātai apmācībai (gan atrašanās vietas, gan laika ziņā) un uzņēmumu lielā darba slodze;

— mēģinājumi pārnest atbildību par apmācību no darba devējiem uz darba ņēmējiem;

— diskriminācija vecuma dēļ, piemēram, aizliegums gados vecākiem darba ņēmējiem piedalīties apmācībā;

— tas, ka netiek atzītas iegūtās prasmes, kas pārsniedz darba tirgus vajadzības un ko darba ņēmējs ieguvis pašattīstības nolūkā;

7. uzsver sociālo partneru būtisko lomu attiecībā uz PIA; uzsver pienācīgi funkcionējoša sociālā dialoga un darba koplīgumu nozīmi PIA nodrošināšanā visiem darba ņēmējiem;

8. atgādina, ka dažos gadījumos prasmju un darbaspēka trūkumu izraisa arī nepievilcīgas darbvietas un slikti darba apstākļi; tāpēc uzsver, ka šo jautājumu risināšana, izmantojot pienācīgus darba apstākļus un darbvietu saglabāšanas politiku, ir svarīga labi funkcionējošam nākotnes darba tirgum; uzsver, ka darbvietu kvalitātes uzlabošana nozarēs un uzņēmumos ar sliktiem darba apstākļiem ir svarīgs elements, lai risinātu intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu, kas rada arvien lielāku nevienlīdzību starp reģioniem, nevienlīdzīgu attīstību un nevienlīdzīgu spēju veicināt inovāciju un radīt darbvietas;

9. atzīmē, ka visiem darba devējiem būtu jānodrošina un jāapmaksā dažādu prasmju apguve, kas saistītas ar pamatprogrammatūras vai vienkāršu datorizētu iekārtu lietošanu, jo tas ir divējādās pārkārtošanās pamats;

10. uzsver, ka PIA politika joprojām ir sadrumstalota valstu un Savienības līmenī; aicina Komisiju un dalībvalstis censties palielināt konverģenci starp valstu sistēmām, pamatojoties uz paraugpraksi; norāda — lai PIA sistēmas būtu efektīvas, ir jāizstrādā sistemātiskas stratēģijas un atbilstoši resursi, kas ir saskaņoti ar prasmju stratēģijām, kuras izstrādātas ar sociālā dialoga starpniecību, lai dotu cilvēkiem iespējas, palīdzētu viņiem maksimāli izmantot savu potenciālu un nodrošinātu ilgtspējīgu ekonomikas konkurētspēju;

11. aicina Komisiju un dalībvalstis aizliegt neatalgotu stažēšanos un ierosināt kopēju tiesisko regulējumu, kura mērķis būtu nodrošināt taisnīgu atlīdzību par stažēšanos un māceklību, lai izvairītos no ekspluatējošas prakses;

12. uzsver PIA nozīmi personām ar invaliditāti un mācīšanās traucējumiem; uzsver, ka, lai novērstu prasmju neatbilstību un darbaspēka trūkumu, ir jāizstrādā stratēģijas un jānodrošina profesionālās izglītības un apmācības iespējas visiem, jo īpaši *NEET* un izglītību priekšlaicīgi pametušajiem, gados vecākiem darba ņēmējiem, pieaugušajiem ar zemu prasmju līmeni un darba meklētājiem, kā arī cilvēkiem no attāliem un lauku apvidiem un cilvēkiem no marginalizētām grupām, kuri saskaras ar institucionāliem, vidiskiem un ar attieksmi saistītiem šķēršļiem; uzsver, ka šādām apmācības iespējām būtu jānodrošina prasmes, kas vajadzīgas uz nākotni orientētām darbvietām, tostarp zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā; aicina dalībvalstis par prioritāti noteikt neaizsargātības situācijā esošu cilvēku pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, lai veicinātu viņu aktīvu līdzdalību un integrāciju darba tirgū, piemēram, pielāgojot prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju viņu spējām un vēlmēm un nodrošinot īpaši pielāgotu atbalstu; uzsver, ka ir jānodrošina atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jo tām ir būtiska nozīme dažādas izcelsmes cilvēku sasniegšanā;

13. vērš uzmanību uz vajadzību nodrošināt pieaugušajiem PIA individuālā līmenī, tostarp mazkvalificētiem un mazprasmīgiem cilvēkiem, tiem, kuriem ir vismazākās iespējas piekļūt pamatprasmju un kompetenču apguvei, kā arī vecāka gadagājuma cilvēkiem, sievietēm, personām ar invaliditāti un personām, kas cenšas no jauna iekļauties darba tirgū pēc ilgas prombūtnes, ko cita starpā izraisījušas hroniskas vai smagas veselības problēmas vai nepieciešamība sniegt neformālu aprūpi; uzsver, ka būtu jāsniedz pienācīgs atbalsts un stimuli un PIA mācīšanās ceļiem vajadzētu būt elastīgiem, vērstiem uz izglītojamajiem un orientētiem uz rezultātu; uzsver, ka svarīgi ir sniegt finansiālu un nefinansiālu atbalstu un izstrādāt karjeras attīstības atbalsta pasākumus un PIA informācijas kampaņas, lai panāktu lielāku un iekļaujošu līdzdalību mācību un apmācības iespējās; šajā sakarā uzsver, cik liela nozīme ir apmaksātam mācību atvaļinājumam;

14. atkārtoti aicina darba devējus ieguldīt savu darbinieku prasmju un kompetenču attīstīšanā; tas jo īpaši attiecas uz prasmēm un kompetencēm, kas vajadzīgas digitālajai un zaļajai pārejai, kā arī transversālajām vispārīgajām prasmēm;

15. norāda, ka, lai nodrošinātu mācību un apmācības iespējas, Eiropas Savienībai ir plaši jāiesaista, jāveicina un jāatbalsta uzņēmumi, jo īpaši MVU, sociālā ekonomika un bezpeļņas organizācijas; aicina dalībvalstis nodrošināt visiem pieejamu un iekļaujošu pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, nevienu neatstājot novārtā;

16. norāda, ka *NEET* un citu neaizsargātu grupu integrācijai darba tirgū vajadzētu kļūt par vienu no galvenajiem kvalitatīvas PIA mērķiem un stūrakmeņiem, kas no skolotājiem un apmācītājiem prasa īpašas caurviju prasmes; atgādina, ka caurviju prasmes un kompetences arvien biežāk tiek iekļautas dalībvalstu PIA mācību programmās; uzsver, ka sadarbībā ar sociālajiem partneriem ir jāuzlabo prasmju un kompetenču validēšana un oficiāla atzīšana, jo īpaši attiecībā uz prasmēm un kompetencēm, kas iegūtas ar neformālās un ikdienējās izglītības un pieredzes palīdzību, piemēram, ilgtermiņa aprūpē vai brīvprātīgā darbā, kā arī prasmēm un kompetencēm, kas iegūtas trešās valstīs; uzsver, ka ir jāuzlabo pašreizējie rīki un jāizpēta citi rīki, ar kuriem atvieglot trešo valstu valstspiederīgo prasmju un kvalifikāciju atzīšanu; aicina izveidot kopīgu caurviju prasmju atzīšanas sistēmu;

17. uzsver, ka ir vajadzīga jauna mācību kultūra, kas vērsta uz caurviju prasmju attīstību formālās, ikdienējās un neformālās mācīšanās vidē, nodrošinot, ka visiem pieaugušajiem, gados jauniem pieaugušajiem un jauniešiem ir pilnvērtīgas iespējas strādāt, kā arī pilnībā piedalīties sabiedrībā un personīgajā attīstībā, jo īpaši apgūstot tādas prasmes kā klientu apkalpošana, savstarpējo attiecību prasmes, tostarp darbs komandā un saziņa, problēmu risināšana, pārvaldība, tostarp laika pārvaldība, kritiskā domāšana, mācīšanās mācīties, ilgtspējas kompetences un digitālās prasmes, tostarp kiberdrošības kompetences;

18. uzsver, cik svarīga ir mācīšanās darba vietā un praktiskās pieredzes gūšana; šajā sakarībā uzsver paraugprakses piemērus, kas saistīti ar duālās izglītības sistēmām, kuras kvalitatīvu māceklību uzņēmumos apvieno ar arodskolu izglītību, tādējādi sasaistot darba pasauli ar izglītības pasauli un nodrošinot jauniešiem piekļuvi darba tirgum; mudina dalībvalstis turpināt attīstīt duālās izglītības sistēmas; tāpēc aicina uzņēmumus pievērst lielāku uzmanību PIA and mūžizglītības nozīmei; uzsver, ka darba devējiem ir jāvelta ievērojama daļa savu resursu, lai nodrošinātu, ka to darbiniekiem ir prasmes un kompetences, kas nepieciešamas darbam ar jaunākajām tehnoloģijām un jaunā organizatoriskā vidē, kā arī lai novērstu digitālo atstumtību; turklāt aicina uzņēmumus nodrošināt, ka darbiniekiem tiek dota liela rīcības brīvība attiecībā uz darba uzdevumiem un ka viņi lielā mērā piedalās darba organizēšanā, jo šie darba organizācijas veidi ir saistīti ar labāku piekļuvi apmācībai un prasmju pilnveidei; uzsver, ka darba devējiem būtu jācenšas radīt piemērotus apstākļus un drošu vidi darbiniekiem, kuri piedalās vai vēlas piedalīties formālajā vai neformālajā izglītībā un attīstīt savas kompetences; aicina dalībvalstis īpašu uzmanību pievērst MVU, kuriem ir īpaši grūti apmierināt šīs vajadzības; uzsver, ka uzņēmumi, tostarp MVU, gūtu labumu no strukturētas sadarbības ar PIA ekspertiem;

19. atgādina, ka būtiska nozīme ir skolotājiem un apmācītājiem, kuri paralēli strādā PIA iestādēs un uzņēmumos un kuri var palīdzēt PIA pakalpojumu sniegšanu ciešāk sasaistīt ar darba devēju vajadzībām, ieviešot inovācijas skolās un novēršot PIA skolotāju trūkumu; atgādina, ka labāka sadarbība starp PIA iestādēm un uzņēmumiem varētu efektīvi novērst PIA skolotāju trūkumu un PIA mācību programmas tuvināt darba devēju vajadzībām; uzsver, ka skolotājiem un apmācītājiem ir jāapgūst jaunas kompetences un tāpēc viņiem ir jābūt pieejamām prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējām; uzsver, ka atļauja apmācītājiem piedalīties PIA skolās pasniegtos profesionālās kvalifikācijas celšanas (PKC) kursos un — otrādi — iespēja PIA skolu skolotājiem piedalīties apmācībā darbavietā varētu būt abpusēji izdevīga, jo tā ļautu apmierināt viņu vajadzības, vienlaikus iesaistot viņus mācību programmu izstrādē; aicina dalībvalstis un izglītības iestādes steidzami ieguldīt PIA skolotājiem un apmācītājiem paredzētās PKC stratēģijās, pilnveidot tās un nodrošināt to labāku atzīšanu;

20. uzsver — lai pienācīgi reaģētu uz pārkārtošanās procesā esošo nozaru vajadzībām un divējādās pārkārtošanās radītajām grūtībām, kā arī lai saglabātu Eiropas rūpniecības konkurētspēju pasaules tirgos, būs pastāvīgi jāiegulda TPIA infrastruktūrā, skolotāju apmācībā un kvalitātes nodrošināšanas sistēmās;

21. aicina dalībvalstis un attiecīgās reģionālās un vietējās iestādes pastiprināt pasākumus bezdarba, nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanai, tostarp stiprinot valsts nodarbinātības dienestus un veicinot mūžizglītību un īpašus pasākumus, kas vērsti uz profesionālo izaugsmi;

22. uzsver, ka izglītība un apmācība, kā arī integrācija darba tirgū ir svarīgi instrumenti cīņā pret nabadzību un nevienlīdzību; mudina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt pasākumus, kas vērsti uz neizdevīgā stāvoklī esošām un mazkvalificētām grupām, īpašu uzmanību pievēršot izglītībai un apmācībai, kas ļauj attīstīt sociālās, zinātniskās un profesionālās prasmes, jo īpaši digitālās pamatprasmes; aicina dalībvalstis un attiecīgās reģionālās un vietējās iestādes nodrošināt izglītības un apmācības piedāvājuma dažādošanu;

23. uzsver, ka darba devējiem ir jāveicina pieredzējušāku un mazāk pieredzējušu darbinieku savstarpēja mācīšanās, lai samazinātu prasmju atšķirības; tāpēc, ņemot vērā arī demogrāfiskās pārmaiņas, iesaka radīt stimulus mentorēšanai, lai nodrošinātu prasmju un pieredzes apmaiņu, tostarp starp paaudzēm, veicinātu visu darbinieku prasmju pilnveidi un novērstu darbaspēka trūkumu un neatbilstību; uzsver brīvprātīgā darba nozīmi, kurš var palīdzēt novērst sociālo atstumtību;

24. aicina uzņēmumus izmantot metodes mākslīgā intelekta ietekmes uz darbvietām prognozēšanai, piemēram, uzraudzītu mašīnmācīšanos, lai cita starpā noteiktu profesijas, kurās pārmaiņu iespējamība ir vislielākā, un optimālā laikā pielāgotos šīm pārmaiņām;

25. mudina uzņēmumus palīdzēt darbiniekiem uzņemties lielāku atbildību par savu karjeru, norādot alternatīvus karjeras ceļus un palīdzot viņiem nospraust mērķus, ieteikt, kuras prasmes nepieciešamas šo mērķu sasniegšanai, un organizēt atbilstošu apmācību šajā jomā; iesaka šo piedāvājumu ar uzņēmumu un izglītības iestāžu starpniecību nodrošināt arī personām, kas iegūst profesionālo un/vai nozares izglītību (studentiem un stažieriem);

26. vērš uzmanību uz iespējām un problēmām, ko rada pieaugošais trešo valstu valstspiederīgo skaits ES, kas cita starpā ir Krievijas agresijas kara pret Ukrainu rezultāts; uzsver, ka ir svarīgi sniegt atbalstu migrantiem, patvēruma meklētājiem un bēgļiem, lai viņi varētu pilnveidot prasmes un pārkvalificēties, kā arī piekļūt kvalitatīvām darbvietām un informācijai par darba apstākļiem un sociālo aizsardzību; uzsver, ka galvenie pasākumi, kas veicami, lai labāk izmantotu šo cilvēku potenciālu, ietver saziņai un darbam būtiskas valodu apguves finansēšanu, kā arī viņu prasmju un kompetenču atzīšanas un validēšanas atvieglošanu; uzsver, ka PIA sistēmām un ceļiem, tostarp prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai, ir būtiska nozīme kā galvenajiem instrumentiem trešo valstu valstspiederīgo, patvēruma meklētāju, migrantu un bēgļu sociālajai un ekonomiskajai integrācijai;

27. uzsver, ka mūžizglītība ir vajadzīga visiem sabiedrības locekļiem, jo īpaši vecāka gadagājuma cilvēkiem, lai viņi varētu mācīties un apgūt jaunas prasmes un saglabāt fizisku un garīgu aktivitāti;

28. uzsver profesionālās izglītības nozīmi un to, cik svarīgi ir apgūt jaunas prasmes un kompetences, jo īpaši tās, kas saistītas ar zaļo un digitālo pārkārtošanos; aicina dalībvalstis sadarbībā ar PIA ieinteresētajām personām, tostarp sociālajiem partneriem un attiecīgajām reģionālajām un vietējām iestādēm, izstrādāt mācību programmas, kas vērstas uz profesijām, kuras nepieciešamas, lai pielāgotos zaļās un digitālās pārkārtošanās radītajiem izaicinājumiem;

29. ņemot vērā, ka viens no veidiem, kā to panākt, ir veicināt Prasmju pilnveides paktu, aicina Komisiju Eiropas Prasmju gada (2023) pasākumu veidošanā ievērot holistisku un plašu pieeju, izvairoties no tā, ka izglītība, apmācība un prasmju pilnveide vai pārkvalifikācija tiek atspoguļota tikai kā konkurētspējas un nodarbināmības palielināšanas veids;

30. aicina Komisiju un dalībvalstis sadarbībā ar trīspusējām padomdevējām struktūrām un Eiropas Māceklību aliansi īstenot izglītojošas kampaņas un pasākumus, tostarp Eiropas Prasmju gada laikā un izmantojot tādus pasākumus kā *EuroSkills*, lai veicinātu kvalitatīvas PIA un pieaugušo izglītības pievilcību un piedāvātās iespējas, kā arī paraugprakses apmaiņu šajā jomā;

31. aicina dalībvalstis vienkāršot ar PIA saistītās administratīvās procedūras un sniegt konkrētiem uzņēmumiem, piemēram, MVU un sociālās ekonomikas organizācijām, palīdzību, piemēram, konsultāciju pakalpojumus, lai palīdzētu tiem apzināt apmācības vajadzības un pieteikties finansiālam atbalstam; norāda, ka gadījumos, kad MVU nespēj piedāvāt apmācības kursus, šādu apmācību varētu nodrošināt tādas organizācijas kā amatniecības kameras vai tirdzniecības kameras; aicina Komisiju un dalībvalstis palielināt ieguldījumus pasākumos, kuru mērķis ir darba tirgū integrēt nelabvēlīgā situācijā esošus jauniešus un *NEET*, kā arī samazināt mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas rādītāju, kas ir īpaši augsts romu izcelsmes cilvēku vidū; aicina dalībvalstis ieguldīt skolēnu un studentu veselībā, lai novērstu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu un atbalstītu mācību un karjeras konsultācijas; aicina dalībvalstis šajā jomā labāk izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), Atveseļošanas un noturības fondu un Taisnīgas pārkārtošanās fondu;

32. aicina Komisiju un dalībvalstis ar ESF+ palīdzību palielināt ieguldījumus, lai atbalstītu pasākumos, kuru mērķis ir darba tirgū integrēt nelabvēlīgā situācijā esošus jauniešus un *NEET*, kā arī samazināt mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas rādītāju;

33. mudina dalībvalstis sadarbībā ar sociālajiem partneriem izveidot tādu uzņēmumu sertifikācijas mehānismu, kuri piedāvā kvalitatīvu māceklību un apmācību saskaņā ar kvalitātes standartiem, kas noteikti Eiropas satvarā kvalitatīvai un rezultatīvai māceklībā; šāds mehānisms ļautu identificēt un atbalstīt šādus uzņēmumus;

34. uzsver ieguvumus, ko starptautiskā mobilitāte sniedz gan PIA audzēkņiem, gan pedagogiem, un uzsver nepieciešamību veicināt pastāvīgas mobilitātes shēmas, samazinot pašreizējos mobilitātes šķēršļus; atgādina, ka PIA dalībnieki ir tiesīgi piedalīties programmā "Erasmus+", un uzsver, ka šīs programmas satvarā sniegtais atbalsts būtu jāpielāgo dalībnieku sociālekonomiskajai situācijai un vajadzībām, ņemot vērā arī dzīves dārdzību uzņēmējās dalībvalstīs; tāpēc mudina Komisiju un dalībvalstis izmantot Eiropas Prasmju gadu, lai dotu impulsu profesionālās izglītības mobilitātes sistēmas turpmākai stiprināšanai;

35. uzsver, ka tehnoloģiju attīstība rada gan problēmas, gan iespējas, jo īpaši mākslīgā intelekta un virtuālās realitātes jomā, kas mainīs PIA, tostarp padarīs apmācības iespējas piekļūstamākas un cenas ziņā pieejamākas lielākam skaitam uzņēmumu un darbinieku; uzsver, ka izglītības iestāžu un darba devēju pienākums ir sagatavot studentus, mācekļus un darbiniekus mākslīgā intelekta klātbūtnei darba vietā un jo īpaši attīstīt kritiskās domāšanas prasmes šajā jomā; uzsver, cik svarīga ir sadarbība starp izglītības iestādēm un darba devējiem, lai uzlabotu digitālās kompetences un zināšanas par rīkiem, kuros izmanto mākslīgo intelektu un algoritmisko pārvaldību;

36. atzinīgi vērtē iniciatīvas, kuru mērķis ir palielināt līdzdalību izglītībā un mācībās, piemēram, Padomes ieteikumu par individuāliem mācību kontiem ([34]), un vērtīgu dalībvalstu politiku, piemēram, par apmaksātu mācību atvaļinājumu;

37. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

([34]) Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par individuāliem mācību kontiem (OV C 243, 27.6.2022., 26. lpp.).